

İSTANBUL SUMMITS

(SEECF & CULTURAL CORRIDORS)

21 • 23 June 2010

Geleceğe Dönük Bir Balkan Vizyonu

Prof.Dr. Ahmet DAVUTOĞLU
Türkiye Cumhuriyeti
Dışışleri Bakanı

stratejik
araştırmalar
merkezi

T.C. Dışışleri Bakanlığı

vision papers
Stratejik Araştırmalar Merkezi
Vision Papers, No. 1, Ekim 2011

Geleceğe Dönük Bir Balkan Vizyonu

Prof.Dr. Ahmet DAVUTOĞLU
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı

Yazar Hakkında

Ahmet Davutoğlu 1959 yılında Taşkent, Konya'da doğdu. Ortaokulu İstanbul Erkek Lisesi olarak bilinen İstanbul Lisesi'nde tamamladıktan sonra Boğaziçi Üniversitesi'nin İktisat ve Siyaset Bilimi bölümlerinden mezun oldu. Aynı üniversitede Kamu Yönetimi yüksek lisansı ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler doktorasını tamamladı. 1990 yılında yardımcı doçent olduğu Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünü kurdu ve 1993 yılına dek bölüm başkanlığını üstlendi. Marmara Üniversitesi'nde Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nün doktora programının yanı sıra Silahlı Kuvvetler Akademisi ve Harp Akademisi'nde dersler verdi. 1995-2004 yılları arasında Beykent Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler profesörü ve Uluslararası İlişkiler Bölümü başkanı olarak görev yaptı.

58., 59. ve 60. T.C. Hükümetleri döneminde Başbakanlık başdanışmanlığı ve büyükelçilik görevlerinde bulundu. 1 Mayıs 2009 tarihinde 60. T.C. Hükümetinin Dışişleri Bakanı olarak atandı. 2011 genel seçimlerinde TBMM'ye

AK Parti Konya milletvekili olarak seçildi ve 61. Hükümete Dışişleri Bakanı olarak atandı.

Dış politika konusunda Türkçe ve İngilizce kaleme aldığı çok sayıda eseri bulunmaktadır. Ayrıca eserleri Japonca, Portekizce, Rusça, Arapça, Farsça, Yunanca ve Arnavutça başta olmak üzere çeşitli dillere tercüme edilmiştir. Evli ve dört çocuk babası olan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu İngilizce, Almanca ve Arapça bilmektedir.

Yayınları arasında *Alternative Paradigms* [Alternatif Paradigmalar] (Lanham: University Press of America, 1993), *Civilizational Transformation and the Muslim World* [Medeniyetin Dönüşümü ve İslam Dünyası] (K.L.: Quill, 1994), *Stratejik Derinlik* (Küre Yayınları, 2001) and *Küresel Bunalım* (Küre Yayınları, 2002) bulunmaktadır. Uluslararası ilişkiler, bölgesel analiz, karşılaştırmalı siyaset felsefesi ve karşılaştırmalı medeniyet tarihi üzerine yaptığı çalışmalarında çok-disiplinli bir yaklaşımı benimsemiştir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
GDAÜ: 20. YÜZYILDAN 21. YÜZYILA	4
YÖNTEME İLİŞKİN İLKELER	5
POLİTİKAYA İLİŞKİN İLKELER	6
SONUÇ	10

©All rights reserved

GELECEĞE DÖNÜK BİR BALKAN VİZYONU

Balkanlar, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'nin (GDAÜ) 15. yıldönümünü kutlaması nedeniyle tarihsel açıdan önemli bir dönüm noktasında bulunmaktadır. Bölge ülkelerinin geçen 15 yıl üzerinde düşünmesi ve bu sürecin bölgenin geleceğinde oynayabileceği potansiyel rolü yeniden değerlendirmesinin tam zamanıdır. Balkan milletlerini bu süreci başlatmaya iten ortak vizyon neydi? GDAÜ'nün başarıları

nelerdir? Bu süreci bölgesel ilişkilerin hayati bir unsuru haline getiren etkenler nelerdir? GDAÜ'nün daha da geliştirilmesi için aşılması gereken zorluklar nelerdir? Bunlar, Balkanlarda barışçıl ve istikrarlı bir bölgesel düzenin oluşturulması için taraflar olarak üzerinde ciddi bir şekilde düşünmemiz gereken sorulardan sadece birkaçıdır.

Küreselleşmenin etkilerinin yerel farklılıkları azaltacağı ve tek bir küresel toplumun

ortaya çıkmasını kolaylaştıracağı yönündeki argümana rağmen, halen yerel ve bölgesel süreçlerin giderek daha fazla önem kazandığı bir dünyada yaşıyoruz. Birçok ulusun bölgesel düzeyde entegrasyon olmasa bile daha yakın kültürel, iktisadi ve siyasi etkileşime yönelmesiyle birlikte, bölgesel ve alt-bölgesel düzeyde işbirliği gerçeği 21. yüzyılda giderek yaygın bir olgu haline gelmiştir. Genellikle parçalanma ve çözülmenin asli bir örneği olarak tanımlanan Balkanlar şimdi, işbirliği

kültürünün hakim olduğu, oluşum sürecinde olan bir diğer bölgesel düzen olarak kendini gösterme şansına sahiptir.

Bu çalışma, Balkanlar bölgesinde konuya ilişkin entelektüel ve siyasi çevrelerde daha geniş katılımlı bir tartışmayı teşvik etmek amacıyla, bir dizi yöntem ve politika ilkeleri temelinde, GDAÜ çerçevesinde ortaya çıkmış olan bölgesel işbirliğini daha ileriye götürmeyi amaçlayan alternatif bir vizyon sunmaktadır. Bu çalışma, özellikle Balkan

uluslarının kurumsal mimarilerini nasıl yeniden düzenleyebileceklerini tasarladıkları bu yeni dönemde, bölgesel işbirliği için normatif temeller ve siyaset ilkelerinin ana hatlarını belirlemektedir.

GDAÜ: 20. YÜZYILDAN 21. YÜZYILA

GDAÜ, 1996 yılında, yani 20. yüzyılın sonlarına doğru, kurulmuş olmasına rağmen, bir örgüt olarak kararlı ve kendinden emin bir şekilde 21. yüzyılın özgün koşullarının gereklerini yerine getirebilecek bir duruma gelmiştir. GDAÜ, bu bölgede yeni bir gelecek inşa etme ve iki dünya savaşı ve birçok diğer çatışmayla nitelenen bir önceki yüzyılın zihniyetinden keskin bir kopuş arayışında olan bölgedeki ülkelerin yolunu açacak bir örgüt olarak ortaya çıkmaya hazırlanmaktadır. GDAÜ, kendilerini 20. yüzyılın tatsız hatıralarından kurtarmaya ve söz konusu döneme özgü gerilimler, krizler, çatışmalar ve sorunlar kısır döngüsünün kapanına kısılmaktan kaçınma arayışındaki bölge ülkeleri açısından mükemmel bir mecra sunmaktadır. Bölge ülkeleri GDAÜ'nün Balkanların geleceğini şekillendirecek büyük bir örgüte evrilmesini samimi bir şekilde istiyorlarsa, geçmişten böylesine bir psikolojik kopuş bunun önkoşuludur.

21. yüzyılın zorlukları ile başa çıkmaya hazırlanırken Balkan ülkelerini ortak hedefler etrafında birleştirecek ortak bir vizyonun nasıl geliştirileceği ele almamız gereken en hayati meseledir. Ne yazık ki, 20. yüzyıl olumsuz hatıralar batağına saplanmış ve bölgenin bu dönemdeki deneyimi daha barışçıl ve müreffeh bir geleceği hazırlama görevimiz için bir ilham kaynağı olmaktan çok uzaktır. 20. yüzyılın ilk yarısında bölge üç savaşa tanıklık etmiştir: Balkan Savaşları, I. Dünya

Savaşı ve II. Dünya Savaşı. 20. yüzyılın ikinci yarısına ise uzun Soğuk Savaş hakimdi. Bu savaşlar, sıcak ya da soğuk, bölgede sınırları tayin etmiş ve belirsizlikler, istikrarsızlıklar ve önyargılar yaratmıştır. Bu gerilimler, bir dereceye kadar Soğuk Savaş sonrasındaki on yıllarca da sürmüş ve bu uzun on yıllar boyunca körüklenen şiddet kültürü bölge halkının hala yakasını bırakmamıştır.

Balkan ulusları, önceki on yılların düşmanlık ve çatışma temelli zihniyetini sürdürme ya da kader birliği ve işbirliğine vurgu yapan yeni bir siyasi dil benimseme arasında hayati bir tercih yapma noktasındadır. Bu yeni yaklaşım ancak bölgenin geleceğine ilişkin Balkan halklarının beklentileri hakkındaki ortak bir anlayıştan doğabilir. Daha önemlisi, böyle geleceğe dönük bir vizyon, 1950'ler ya da 1990'larda ne olduğuna ilişkin kısır tartışmalar yerine, entelektüel çabalarımızı Balkanların ve GDAÜ'nün mesela 2015 ya da 2050'de nasıl bir hal alacağını tahayyül etmeye hasretmemiz gerektiğini göstermektedir.

---

21. yüzyılın zorlukları ile başa çıkmaya hazırlanırken Balkan ülkelerini ortak hedefler etrafında birleştirecek ortak bir vizyonun nasıl geliştirileceği ele almamız gereken en hayati meseledir.

Bu noktada, durmalı ve 2015 ve sonrasında bölgenin küresel ilişkilerde nasıl bir role sahip olacağını öngördüğümüzü kendimize sormalıyız. Türkiye'nin önerisi bu yeni döneme yeniden yapılanma, işbirliği ve inşa dönemi olarak yaklaşmaktır: yeniden yapılanma ortak kültürel, iktisadi ve siyasal

bağları yeniden kurmak anlamına; işbirliği ortak eylem ruhunun geliştirilmesi anlamına; ve inşa hem geçmiş on yılların mirasının üstesinden gelmek hem de gelecek on yılların zorluklarıyla başa çıkmak anlamına gelmektedir. Bunlar bölgede yeni bir ortaklık havasına ve barışçıl ve müreffeh bir gelecek inşa etmek için yapıcı bir yaklaşıma sahip olmak açısından önkoşuldur.

Bu noktada, durmalı ve 2015 ve sonrasında bölgenin küresel ilişkilerde nasıl bir role sahip olacağını öngördüğümüzü kendimize sormalıyız.

Çalışmanın bundan sonraki bölümü Balkanlarda yeni bir dönemi nasıl inşa

edeceğimiz üzerine düşünürken yol gösterici olan normatif temeller ve ilkelerin ana hatlarını ele alacaktır. Yeni bir yaklaşım, yöntem ve politika ilkelerine dayanır. Burada, kendi içlerinde Balkanlarda bölgesel işbirliğine yönelik yaklaşımın geliştirilmesine yardımcı olabilecek, üç yöntem ve dört politika ilkesini dikkatinize sunuyorum.

YÖNTEME İLİŞKİN İLKELER

Yönteme ilişkin ilk ilke kriz-merkezli bir yaklaşım yerine, vizyon-merkezli bir yaklaşıma sahip olmanın önemini vurgular. Balkanlar bölgesinin liderleri ve halkları, diğer birçok krizin yanı sıra, Bosna-Hersek ve Kosova'daki krizleri hâlâ hatırlamaktadır. Kriz-merkezli yaklaşım günümüz meseleleriyle uğraşırken geçmiş krizlerin ayrıntılarına takılıp kalacaktır ve böylece bilerek ya da bilmeyerek farklı bağlamlarda bu acı dönemin olumsuz

mirasını sürekli yeniden üretecektir. Bunun tersine, vizyon-merkezli yaklaşım bu krizlerin ötesine gitmeye çalışmakta ve bugünün meselelerini yeni bir çerçeve ve yepyeni bir vizyon ile ele almayı önermektedir.

Vizyon-merkezli yaklaşım bugünün meselelerini yeni bir çerçeve ve yepyeni bir vizyon ile ele almayı önermektedir.

Yönteme ilişkin ikinci ilke geçmişe dönük bir yaklaşım yerine geleceğe dönük bir yaklaşımı öngörür. Toplumlar ve liderler tarihi değişik şekillerde yorumlar ve kullanırlar. Tarihi geçmişin bir yükü ve geleceğin önünde bir engel olarak kavramsallaştırmak tartışmasız bunlardan en tehlikeli olanıdır. Tarihin bugünün dünyasını oluşturduğu bir gerçektir. Ancak, kararlılık ve irade sahibi özneler olarak geleceğimizi inşa ederken geçmiş miraslarımızla sınırlanmış değiliz. Balkanlar bunu dikkate alarak çağın zorluklarına göğüs gererken geçmişin tutsağı olmak yerine geleceğini planlamak durumundadır.

Yönteme ilişkin üçüncü önemli ilke bölgesel sorunlara ideoloji-temelli bir yaklaşım yerine değer-temelli bir yaklaşımı öngörür. Değer-temelli bir vizyon Balkan uluslarının etnik, dini ya da mezhepsel farklılıklara bakılmaksızın belli ortak değerler üzerinde uzlaşabileceğini varsayar. Bu vizyon, esasen Soğuk Savaş hatırlatan ideolojik dogmatizmi ya da daha sonraları komşu bölgelere yayılarak bölgede yıkıma neden olan etnik milliyetçi ideolojileri yeniden üreten ideoloji-temelli yaklaşımla çelişir.

Kısaca ifade etmek gerekirse, bölgesel işbirliğine yönelik yeni bir yaklaşım kriz-merkezli olmaktan çok vizyon-merkezlidir,

geçmişe dönük olmaktan çok geleceğe dönüktür ve anlayışı ideoloji-temelli olmaktan çok değer-temellidir. Bu ilkeler bölgedeki meseleleri ele alan bir forum olarak GDAÜ'nün yol gösterici ilkeleri olarak kullanılabilir.

POLİTİKAYA İLİŞKİN İLKELER

Yönteme ilişkin bu ilkelerin, pratik açıdan etkili olabilmesi için politikaya ilişkin ilkelerle tamamlanması gerekmektedir. Bu kategori dört politika ilkesini içermelidir. Birincisi, bölgesel sahiplenme ve kapsayıcılıktır. Bizim çıkış noktamız, bölgenin burada yüzyıllarca yaşamış olan ve bu bölgede yaşamaya devam edecek olan yerel halklara ait olduğudur. Tüm etnik, mezhepsel ve dilsel gruplar bölgenin ayrılmaz bir parçasıdır ve gelecek yıllarda da öyle kalacaklardır. Bir topluluğun sürülmesini ya da bir bireyin bile sürgüne gönderilmesini hiç kimse aklına bile getirmemelidir. Balkanlar bölgesinin ulusları sadece yan yana yaşayan komşular değildir, aynı zamanda onları bağlayan yoğun toplumsal ve kültürel bağlar aracılığıyla bir aile oluştururlar. Bu bölge tuzu ve diğer malzemeleri gerektiği oranda içinde olduğu zaman lezzetli olan bir çorba gibidir. Bunlardan biri çıkarılırsa o çorba lezzetsiz olacaktır, dolayısıyla bölgesel sahiplenme önemlidir. Sırp, Arnavutlar, Türkler, Yunanlılar, Boşnaklar, Bulgarlar, Hırvatlar, Romenler, Makedonlar ve diğerleri her biri masaya kendi zenginliğini getirerek, gelecek yüzyılda hep birlikte yaşayacaklardır.

Balkanlar bölgesinin ulusları sadece yan yana yaşayan komşular değildir, aynı zamanda onları bağlayan yoğun toplumsal ve kültürel bağlar aracılığıyla bir aile oluştururlar.

Bölgesel sahiplik ve kapsayıcılık asla bir ihtilaf olmayacağı anlamına gelmemektedir, ancak aile yaklaşımı esasen bölgenin ülkelerinin krizleri bir aile ruhuyla yönetmesini gerektirmektedir. Nasıl hiç kimse kız ya da erkek kardeşini reddedemezse, bizler de birbirimize sırtımızı dönüp kendi yolumuza gidemeyiz. İşbirliğini güçlendirmek için bölgesel girişimler ve sorunları çözmek için yeni yollar ve araçlar geliştirmemiz gereklidir. Bu açıdan, Türkiye, Bosna ve Sırbistan arasındaki üçlü mekanizmayı tarihi bir adım olarak nitelendirebiliriz. Mesela, 1990'larda hiç kimse Türkiye ve Sırbistan'ın bugün birlikte çalışacağını tahmin edemezdi. Benzer şekilde, Türkiye, Yunanistan ve Bulgaristan arasındaki üçlü mekanizmaya ek olarak Türkiye, Hırvatistan ve Bosna-Hersek üçlü mekanizması bulunmaktadır. Bu tür ikili, üçlü ve diğer çoklu süreçlerin başlatılması daha geniş kapsamlı bölgesel girişimlerin

yolunu açacaktır. Bu girişimler GDAÜ forumunun başlıca odak noktası olabilir.

Siyasetçiler 21. yüzyılı Balkanlar'da yeniden bütünleşme yüzyılına dönüştürme kararlılığına sahip olmalıdır.

Politikaya ilişkin ikinci ilke bölgesel yeniden bütünleşmedir. 20. yüzyıl bölünmenin yüzyılıdır. Bölgeyi zamanın ruhuna uydurmak amacıyla normalleştirmek için siyasetçiler 21. yüzyılı Balkanlar'da yeniden bütünleşme yüzyılına dönüştürme kararlılığına sahip olmalıdır. Mikro düzeyde bölünme yerine makro düzeyde bütünleşmeyi teşvik etmeliyiz. Bu noktada siyasal diyalog büyük önem taşımaktadır. Avrupa Birliği'nin mekanizmalarına benzer, düzenli bir şekilde

bir araya gelen ikili ve çoklu üst düzey siyasal diyalog mekanizmaları olmalıdır. GDAÜ, yılda bir zirve düzenlemek yerine, bir dizi amaca uygun ikili mekanizma ve daimi komitelerle desteklenen iki ya da üç zirve düzenlemelidir. Türkiye-Yunanistan Üst Düzey Stratejik İşbirliği Konsey'i buna bir örnek teşkil edebilir. Bu konseyin kurulmasından önceki 87 yıl süresince Türkiye ve Yunanistan sadece 35 anlaşma imzalamıştır. Ancak, bir gün içerisinde, 15 Mayıs 2010'da, Türk ve Yunan yetkilileri 25 anlaşma imzaladı ve tüm bakanları bir masa etrafında bir araya getiren ortak bir kabine toplantısı düzenlendi. Bu beş ya da on yıl öncesinde hayal bile edilemezdi. Türkiye ve Yunanistan iki başbakanın birlikte başkanlık edecekleri ortak kabine toplantıları düzenlemeye devam edecektir.

Bölgenin geçmişi içinde yer aldığı Avrupa kıtasının tarihinde saklıdır ve geleceği de Avrupa içinde olacaktır.

Ekonomik karşılıklı bağımlılığı derinleştirmek bölgesel entegrasyon açısından önemlidir. Bu açıdan, BİK (Bölgesel İşbirliği Konseyi) güçlendirilmesi gereken önemli bir forum sağlamaktadır. Bölgesel entegrasyona yepyeni bir yaklaşım bölgede şehirlerin rolüne yeni bir bakışı gerektirmektedir. Birçok şehir tarihin akışı içerisinde bölgeye empoze edilen bölünmelerden dolayı acı çekmiştir. Mesela, Selanik eskiden Doğu Avrupa'da ekonomik faaliyetlerin merkeziydi ve yüzyıllar boyunca Doğu Avrupa'ya açılan kapı vazifesi görüyordu. Bu açıdan Türkiye'deki Edirne'ye, benzemektedir. Selanik tüm Balkanların limanı iken, bugün sadece Yunanistan açısından önemli bir

şehirdir. Üsküp'ün durumu da bundan farklı değildir. Artık bu şehirler görkemli günlerini çoktan geride bırakmıştır. Eğer bölge ekonomik yeniden bütünleşmeye öncelik verir ve yakından etkileşimin önündeki engelleri kaldırırsa bu şehirler yeniden gelişip büyüyebilir. Balkanlarda, mesela düzenli havayolu bağlantıları, uygun otoyolları ve hızlı trenlere ihtiyaç vardır ki böylece bu topluluklar birbirine daha iyi bir şekilde bağlanabilsin.

Yeniden bütünleşmenin çok geciktiği bir diğer alan kültürel ve entelektüel etkileşimdir. Zaten bilineni dile getirelim. Daha fazla kültürel ve entelektüel etkileşim herhangi bir bölgesel işbirliği süreci açısından olmazsa olmazdır. Ne yazık ki, bölgedeki bazı entelektüeller sıradan insanlardan çok daha dar görüşlü ve içe dönüktür; bu entelektüeller nefreti körükleyebilecek hasmane duyguları kışkırtabilir. Kültürel önyargılar tarafından inşa edilen engelleri ortadan kaldırmak için üniversiteler arasında olduğu kadar eğitim ve araştırma enstitüleri arasında işbirliği ve değişim programları gibi alanlarda daha fazla etkileşime ihtiyaç vardır. Ancak o zaman bölgesel entegrasyonu geliştirmek için sağlam bir zemin oluşturmuş oluruz.

Siyasetçiler bölgesel sorunlara çözümler geliştirirken, 21. yüzyılın ruhuna uygun yeni bir vizyon benimsemek durumundadır.

Balkanlar çokkültürlülük meseleleriyle uğraşan diğer Avrupalılar için örnek teşkil edebilecek bir kültürel birarada yaşama modelini sunma potansiyeline sahiptir.

Politikayla ilgili üçüncü ilke Avrupa entegrasyonunu dikkate almanın önemi üzerinedir. Açıktır ki, bölgenin geçmişi içinde yer aldığı Avrupa kıtasının tarihinde saklıdır ve geleceği de Avrupa içinde olacaktır. Kaderlerinin sıkı bir şekilde birbirine bağlandığı göz önüne alındığında, Avrupa'nın geleceği de Balkanların geleceği ile şekillenecektir. AB, daha çokkültürlü ve ekonomik açıdan daha rekabetçi ve aynı zamanda dünya ölçeğinde siyasal ve stratejik açıdan etkili bir aktör olabilme yönündeki çabalarını sürdürmelidir. İstikrarlı ve müreffeh bir Balkanlar bölgesinin AB'nin bir mikrokozmozunu oluşturması olası olsa da, ne yazık ki buna ilişkin algı farklıdır. Birçok Avrupalı Balkanlar bölgesinin AB üzerinde bir yük olduğunu düşünmektedir. Balkan bölgesinin halkları Avrupalı ortaklarına Balkanların esasında bir yük olmak yerine Avrupa kültürüne Avrupa'daki diğer herhangi bir bölgeden daha fazla katkı sunabilecek değerli bir unsur olduğunu göstermek için birlikte çalışmalıdır. Balkanları AB için bir

çekim merkezi ve karşılıklı olarak faydalı bir ekonomik etkileşim alanı haline getirmek bölgenin siyasetçilerinin elindedir.

Balkanlar çokkültürlülük meseleleriyle uğraşan diğer Avrupalılar için örnek teşkil edebilecek bir kültürel birarada yaşama modelini sunma potansiyeline sahiptir. 1990'ların acı deneyimlerine rağmen, Balkanlar'da yüzyıllar boyunca tecrübe edildiği ve uygulandığı şekliyle, çokkültürlülük bölgedeki çeşitliliği yansıtmak açısından özgündür. Bu sadece, göçlerin tetiklediği zorunlu koşulların son dönemdeki yan etkisi olarak algılanamaz. Balkan çokkültürlülüğü, yüzyıllar boyunca biriken özgün tarihi deneyimin doruk noktasıdır. Paris, Londra ya da Berlin'deki çokkültürlülük göç sonucu oluşmuştur; dolayısıyla bazılarının tepkisel ve bir dereceye kadar savunmacı muhalefetine yol açmıştır. Balkan bölgesi birçok değerli dersleri yansıtmaktadır ve Avrupa'nın kültürel alanının şekillenmesine katkıda bulunacak büyük bir potansiyele sahiptir.

Politikaya ilişkin dördüncü ilke bölgesel ve küresel örgütlerde ortak tutum ve duruşun geliştirilmesini gerektirmektedir. Birleşmiş Milletler'de halihazırda Balkanlar'ın kendi içinde bir danışma mekanizması mevcut değildir; bunun acilen ele alınması gerekmektedir. Bazı meselelerde ortak duruş geliştirmeyi kolaylaştıracak Balkanlar-içi diyalogu geliştirme olasılığı bulunmaktadır. Ayrıca, NATO ve diğer mekanizmalarda böyle bir diyalogun çok önemli katkıları olacaktır. Mesela NATO'da şöyle sorular hakkında daha fazla kafa yormalyız: NATO içindeki Balkan ülkeleri diğer Balkan ülkelerinin üyeliğini tartışmak ve desteklemek için nasıl bir araya gelebilir? Geçen yıl Bosna-Hersek'in NATO Üyelik Eylem Planı'na (ÜEP) dahil edilmesini tüm Balkan ülkelerinin desteklemesi buna güzel bir örnektir. Henüz sonuçlanmamış olsa bile bu olumlu bir adımdır. Diğer bir mesele, özellikle bölgenin uluslararası mali krizin olumsuz sonuçlarıyla karşı karşıya olduğu dönemde, küresel ekonomik ve mali kurumlarda temsil edilmeye ilgilidir.

Türkiye bir G-20 ülkesidir. G-20'deki tek Balkan ülkesi olarak Balkanların çıkarlarını orada temsil edebilir. Bu küresel forumlarda dayanışma, danışma ve kalkınmaya yönelik ortak projelere ilişkin yeni bir anlayış Balkanlardaki bölgesel işbirliğini olumlu etkileyecektir ve bunun tersi de geçerlidir.

SONUÇ

Bu yıl ve gelecek yıllar Balkanlarda bölgesel işbirliğine yönelik yeni bir yaklaşım açısından tarihi bir dönüm noktası olacaktır. Karadağ'ın dönem başkanlığını başarıyla yerine getirmesinden sonra, Sırbistan'ın GDAÜ'nün dönem başkanlığını üstlenmiş olması, Balkanlar'da bölgesel işbirliğinin kurumsal mimarisinin nasıl geliştirilebileceği hakkında yeniden bir tartışma başlatmak için büyük bir fırsat sunacaktır. Bu çalışmada yonteme ve politikaya ilişkin ilkelerden yararlanarak ortaya konan fikirler ve ilkeler bu yönde mütevazı bir çabadır ve bölgedeki diğer tarafların ilgili entelektüel ve politika öngörülerini ile daha da geliştirilebilir. Bu çalışmadaki tartışmanın özü; siyasetçilerin

bölgesel meselelere çözümler geliştirirken, 21. yüzyılın ruhu ile uyumlu yeni bir vizyon benimsemesi gerektiğidir.

Türkiye kendi açısından bazı somut katkılar yapmaya isteklidir. Öncelikle, Balkan Savaşları'nın 100. yıldönümünü anmak için ortak bir projeye girişebiliriz. Daha geniş kapsamlı "Balkan Savaşları'ndan Balkan Barışı'na" teması çerçevesinde bazı projeler geliştirebileceğimizi düşünüyorum. 2012'yi 21. yüzyılın Balkan Barışı yılı olarak ilan edebiliriz. Bölge için yeni bir gelecek inşa etme yönünde bir başka büyük adım 21. yüzyılın zorluklarını değerlendirecek ve bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi için öneriler sunacak bir "akil adamlar" grubu oluşturmak olabilir.

GDAÜ bugüne kadar sadece bir" süreç" olarak adlandırılmıştır. Ancak belki de GDAÜ'nün sadece bir danışma forumu ya da süreci olmanın ötesine gitmesini sağlayacak olan kurumsal mimarisini derinleştirmenin zamanı gelmiştir. Daha sürdürülebilir ve etkili olabilmesi için kurumsal yapının güçlendirilmesine ihtiyaç vardır. Bu açıdan, tüm üye ülkelerden ağırlıklı olarak entelektüeller, siyasetçiler ya da diplomatlardan oluşacak olan akil adamlar grubunun bir görevi, GDAÜ için bölgedeki siyasetçilerin çalışmalarına rehberlik edecek yeni kurumsal çerçeveler oluşturma yöntemleri önermek olabilir.

Dışışleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) 1995'de kanunla kurulmuş olup ve Mayıs 1995'ten beri aktif olarak faaliyet gösteren bir düşünce kuruluğu ve araştırma Merkezi (SAM), Türk dış politikasında karar alma mekanizmalarında görev yapanlara ilgili konularda bilimsel ve entelektüel danışmanlık ve geleceğe yönelik bir perspektif sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Stratejik Araştırma Merkezi (SAM), Türkiye'den ve dünyadan akademisyenler ile yurt dışındaki muadil kuruluşlar ve hükümetlere bağlı kurumlarla araştırmalar yapmakta ve organizasyonlar düzenlemektedir. Bir yandan bölgesel düşünce kuruluşları ağı kurarken aynı zamanda Dışışleri Bakanlığı birimlerine ve diğer devlet kurumlarına gerek duyulduka danışmanlık hizmeti sağlamaktadır.

Stratejik Araştırma Merkezi (SAM), bir düşünce kuruluğu olarak güvenilir bilgi ve analiz üretme fonksiyonunun yanında, yerel ve küresel politika konularına ilgi duyan herkes için açık bir tartışma platformu olmaya devam etmektedir. Bunun sonucu olarak da giderek artan bir biçimde akademisyen ve karar alıcıları kurum içi ve dışı faaliyetlerde bir araya getiren bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

Bununla birlikte Stratejik Araştırma Merkezi (SAM), giderek genişleyen bir yayın ağına da sahiptir. Stratejik Araştırma Merkezi (SAM)'nin üç ayda bir yayımlanan geleneksel yayını olan, yurt içinden ve dışından akademisyenlerin makalelerine yer veren 'Perceptions'ın yanı sıra, 'Vision Papers' ve 'SAM Papers' adlı iki yeni yayını da bulunmaktadır. Bunlardan 'Vision Papers' Sayın Bakanımız Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun yazılarına, 'SAM Papers' ise güncel konularda akademisyenlerin görüşlerine yer vermektedir.

Stratejik Araştırma Merkezi (SAM), özellikle dış politika alanında var olan bilgi hazinesine yapmak istediği katkılar ve yapıcı tartışmalarla, Türkiye'nin insan ve bilgi sermayesini güçlendirme kararlılığıyla önde gelen bir düşünce kuruluğu ve araştırma merkezi olmaya devam edecektir.